

شیلات و جایگاه آن در اقتصاد کشاورزی استان سیستان و بلوچستان

شهرام خردمند *

مقدمه :

صیادی از مشاغل پر سابقه در نواحی ساحلی شهرستان چابهار بوده و از دیرباز مردم این ناحیه از نعمات خداوندی در دریا، اگر چه با تحمل سختی و مشقات زیادی حاصل میشد، استفاده میکردند. با توجه به شرایط خاص حاکم بر حرفه صیادی، نظام بهره‌برداری با سایر بخشهای اقتصادی - کاملاً متمایز بوده و هم اکنون نیز علیرغم حصول تغییرات کیفی در سایر بخشها و تغییرات مثبت در ادوات و افزار صید، نظام بهره‌برداری سهم‌بری شکل کلی خود را حفظ کرده است. صیادی از جمله مشاغلی است که فاکتورهای عدیده انسانی و طبیعی و تکنولوژیکی در آن نقش بازی میکنند. میزان صید و استحصال از دریا به عواملی از قبیل: باد و باران، درجه حرارت، جریانهای زیرآبی از یک طرف و تبخیر و تخصص صیاد همراه با جسارت و بیباکی او از طرف دیگر و در کنار همه آنها ادوات صید مناسب و روشهای صید مربوطه با استفاده از تجهیزات الکترونیک (شامل اکوساندر، بی سیم ماهی یاب) تجهیزات ناوبری از قبیل رادار جی پی اس (GPS)، تجهیزات مکانیکی مانند: وینچهای کیلنت و غیره در شناور با قدرت دریا نوردی مناسب بستگی تام دارد. لذا با توجه به عوامل فوق الذکر در شرایط اقتصادی منطقه امکان پرداخت مقرری به کارکنان از جمله مسائلی است که برای صاحبان شناورهای صیادی مقدور نمی‌باشد ولی لازم است با رعایت حقوق صاحبان شناورها، اقدامات لازم در جهت آسایش بیشتر آنها و کاستن از سختی کار صیادی صورت گیرد. شیلات سیستان و بلوچستان در کارنامه دوازده ساله خود از سال ۱۳۶۰ با برنامه‌ریزی و اجراء پروژه‌های مهمی نظیر ایجاد بنادر صیادی در نوار ساحلی مانند موج شکن (موج شکن رمین)، اجاره بیست ساله اسکله کیسونی چابهار، موج شکن طیس، موج شکن و اسکله پزم و پایان مطالعات

* - کارشناس مرکز تحقیقات جهاد سازندگی استان س و ب

فازیک اسکله چند منظوره پسبندر ، مطالعات در دست اقدام لایروبی خورهای تنگ و گالک ، تاسیسات زیربنایی برودتی از قبیل : سردخانه دو هزار تنی شیلات در چابهار ، سردخانه دو هزار تنی شیلات در زاهدان ، سردخانه دویست تنی در شیلات کنارک همراه با تونل انجماد و یخساز ، ایجاد دوکارخانه پودر یخ ده تنی در پسبندر و تنگ ، گامهای مهمی در توسعه صید و صیادی منطقه برداشته است .

بازاریابی فعلی انواع ماهی در منطقه :

در حال حاضر در این منطقه صیادی انواعی از ماهی از قبیل : میش ماهی ، که در حال حاضر گرانترین قیمت را در بازار فروش دارا میباشد ، ماهی حلوا ، ماهی کر ، سلیمانی ، سه کله و کوسه ماهی که دارای انواعی چون ببری شنی ، گورخری و کله چکشی ها میباشد ، و نیز ماهی گلو (گره ماهی) ، کپور معمولی ، کپور نقره ای ، کپور سرکنده و آمور ، صید میشود که تا حد زیادی نیاز صیادان این منطقه را از لحاظ اقتصادی تامین می نماید .

همچنین شیلات با تضمین خرید صید براساس مصوبات هیئت مدیره باعث ثبات منافع و پیشرفت اقتصادی صیادان شده است و حمایت های شیلات از صیادان و شناساندن محصولات دریایی در سطح کشور و ایجاد زمینه های مصرف محصولات دریایی باعث باز شدن بازارهای مصرف داخل و خارج به روی ماحصل تلاش صیادان شده است . با باز شدن پای خریداران بخش خصوصی به مناطق صیادی ، قیمت ماهی افزایش یافته و به حد معقول و متناسب با سایر انواع محصولات پروتئینی رسیده است ، از طرفی درآمد حاصل از صید مستقیماً به جیب صیاد سرازیر شده و توازن اقتصادی وی را بالا می برد . ایجاد شغل های بیشتر و خدمات دهی به بخش صیادی از مواردی است که حائز اهمیت می باشد . توسعه صید و صیادی و استحصال آبریزان دریایی ضمن تأمین بخشی از پروتئین مورد نیاز کشور باعث رکود در شغل های کاذب و غیر تولیدی گشته است .

صنایع شیلاتی استان سیستان و بلوچستان

صنایع دریایی و شیلاتی استان در دو قسمت صنایع جدید و صنایع سنتی می‌باشد. هر یک از دو قسمت صنایع جدید و صنایع خو به دو گروه صنایع دریایی و شیلاتی تفکیک شده است. صنایع دریایی مشتمل بر انواع فعالیت‌های است که تولید شناورها اعم از شناورهای ماهیگیری (صیادی) یا مخصوص حمل باز (صفاری) یا تولید قطعات مورد نیاز موتور شناورها را به عهده دارد. این صنایع بطور کلی صنعت شناورسازی، صنعت تولید قطعات آهنی مورد نیاز شناورها، صنعت نجاری و چوب بری و صنعت تولید قطعات موتور شناورها را شامل می‌شود به اعتبار آنکه این فعالیتها با استفاده از تکنولوژی جدید صورت پذیرد و یا در انجام آن تکنولوژی سنتی و روشهای قدیمی و کهن سال بکار گرفته شود به صنایع دریایی جدید و صنایع دریایی سنتی تقسیم شده است. صنایع شیلاتی مشتمل بر فعالیت‌هایی است که بطور مستقیم به کار صید و صیادی بستگی دارد.

صنایع جدید دریایی و شیلاتی استان

بخش صنایع نوین دریایی و شیلاتی استان در مجموع شامل چهار واحد تولیدی صنعتی است در این تعداد دو واحد مختص صنایع دریایی و دو واحد نیز در زمره صنایع جدید شیلاتی بشمار آمده است.

صنایع جدید دریایی

از دو واحد صنایع جدید دریایی منطقه، یک واحد که به تولید شناور اختصاص دارد در حال تاسیس و در مرحله تجهیز کارگاه و واحد دیگر به تراشکاری، تولید برخی قطعات موتور و تعمیر موتور شناورها اختصاص دارد، در دست بهره‌برداری است.

صنایع جدید شیلاتی

این صنایع در نوار ساحلی استان سیستان و بلوچستان در انحصار دولت است و بخش خصوصی در حال حاضر هیچگونه فعالیتی در این زمینه ندارد.

در واقع به رغم استانهای ساحلی دیگر جنوب کشور (خوزستان، بوشهر و هرمزگان)، بخش خصوصی در گذشته نیز در زمینه صنایع جدید شیلاتی در این منطقه فعال نبوده است. مهمترین دلایل عدم فعالیت بخش خصوصی در زمینه صنایع جدید شیلاتی در منطقه عبارتست از:

- عدم سرمایه گذاری صنایع تبدیلی تولیدات دریایی و فقدان منابع سرمایه گذاری خصوصی قابل تخصیص به این امر در سطح منطقه.

- عدم دسترسی به بازار مصرف پر تقاضا در داخل منطقه

- دور افتادگی و فقدان راههای ارتباطی مناسب و در نتیجه دشواری دسترسی به بازارهای

مصرف داخلی

- دور افتادگی سواحل کشورهای مجاور (سواحل پاکستان در جنوب شرقی و ساحل مسقط در

جنوب) و در نتیجه وجود تقاضا برای تولیدات دریایی عمل آورده شده با تکنولوژی نوین در این

سواحل

- عدم رشد کافی صنعت صید در منطقه

در واقع از طریق عدم توجه به تنوع ابزار صید، کوچک بودن شناورهای صیادی و محدود بودن

دامنه عملیات صید، انتظاری بودن روشن صید و بازدهی کم، به خوبی میتوان به میزان عقب افتادگی

صید سنتی و توسعه نیافتگی صید در منطقه پی برد. در واقع بطور کلی تنها تجلی سرمایه گذاری

بخش خصوصی در زمینه صنعت ماهیگیری در منطقه، احداث یک انبار سردخانه بیست تنی توسط

یکی از بازرگانان زاهدانی در سالهای قبل از انقلاب در روستای پسایندر است در حال حاضر عمل

جمع آوری صنعتی صید در منطقه در دو مجتمع شیلاتی ساحلی که در بنادر چابهار و کنارک مستقر

است، انجام میشود. این دو مجتمع از سال ۱۳۶۰ مورد بهره برداری قرار گرفته اند.

اوضاع صنایع شیلاتی در نوار ساحلی استان سیستان و بلوچستان

صنعت جدید تبدیل تولیدات دریایی در نوار ساحلی استان، بیشتر وابسته به تأسیسات سردخانه‌ای بمنظور عمل‌آوری ساده ماهی (شستشو و انجماد آن) است. تأسیسات و تجهیزات مربوط به عمل‌آوری ماهی از قبیل تهیه انواع ماهی سرودم زده، فلس‌کنده، شکم‌خالی یا کارخانه تهیه کنسرو و یا سایر فرآورده‌های صنعت عمل‌آوری از قبیل تهیه آرد ماهی، روغن ماهی و غیره در این نوار ساحلی کمتر به چشم می‌خورد. کم‌رونقی صنایع جدید شیلاتی در منطقه هر چند که خود متأثر از عقب‌ماندگی این منطقه و محدودیت بازدهی شناورهای صیادی موجود و توسعه نیافتگی صید تجاری و پر تحرک در سطح منطقه است. خود نیز اثرات مخربی در روند رشد صنعت صید در منطقه باقی می‌گذارد. شکی نیست که اگر تأسیسات عمل‌آوری مستقر در نوار ساحلی این استان متنوع‌تر و کارآمدتر از وضع فعلی می‌بود، می‌توانست به نوبه خود تأثیر مثبت قابل ملاحظه‌ای بر جریان توسعه و انکشاف صید تجاری باقی‌گذارد. در حال حاضر امکانات شیلاتی موجود در سطح منطقه در حد متوسط است. تأسیسات شیلاتی منطقه در حال حاضر منحصر به دو مجتمع چابهار و کنارک است. علاوه بر اینکه این دو مجتمع به مسئله کمبود آب شیرین در کار یخساز و عمل‌آوری ماهی مواجهند، تبدیل ظرفیت کم انجماد عملاً موجب کندی کار صید و افزایش ضایعات صید می‌گردند. گسترش صنعت صید در منطقه (صید صنعتی عمل‌آوری صنعتی و توزیع صنعتی) می‌تواند نقش مهمی در جهت معکوس شدن این رابطه (از طریق افزایش درآمد حاصل از صیادی) ایفاء کند.

صنایع سنتی دریایی

این صنایع کلاً شامل بیست و دو واحد کارگاهی سنتی میشود که به ترتیب اهمیت شامل، شناورسازی، چوب‌بری، نجاری و آهنگری می‌باشد.

صنعت لنج سازی

کارلنج سازی در منطقه قدمت چندانی نداشته و سابقه تاریخی آن از چند دهه اخیر فراتر نمی‌رود. بطور کلی بدلیل تراکم ناچیز جمعیت در منطقه و دورافتادگی این نوار ساحلی از بازار مصرف، کار تجارت دریایی را در گذشته در منطقه رونق چندانی نداشته و در سطح محدودی منحصر به برخی مبادلات کالایی میان سواحل مجاور برای تامین مواد اولیه زندگی بوده است، در نتیجه به دلیل حجم محدود مبادلات و کم اهمیت بودن آن از لحاظ تجاری، استفاده از شناورهای بزرگ در منطقه رایج نبوده است. انواع شناورهای رایج در منطقه شامل: یکدار، حبر، ایژوک، گالیت و غیره می‌باشد. پررونق‌ترین مرکز شناورسازی منطقه در حال حاضر بندر کنارک است.

صنایع دستی شیلاتی

این صنایع در نوار ساحلی استان سیستان و بلوچستان در مقایسه با صنایع سایر استانهای ساحلی بسیار ضعیف و ابتدایی است. در گروه صنایع سنتی دریایی تقسیم کار مستلزم و متضمن تخصص یابی در حرف خاص و پیچیده‌تر شدن روز افزون شرایط فنی کار به اعتبار همین تخصص یابی، تقسیم کار اجتماعی و سازماندهی تولید است. در گروه صنایع سنتی شیلاتی تقسیم کار، تفکیک حرف و تجزیه مشاغل، به معنی و مفهوم تخصص یابی یا ضرورت کسب مهارت در رشته خاص با التزام حرفه‌ای خاص به مهارتهای ویژه، اختصاصی و غیر عمومی نیست. در واقع صنایع سنتی شیلاتی این استان شامل حرفه‌های غیر تخصصی اما تفکیک شده است تفکیک این حرفه‌ها بیش از آنچه که از لحاظ شرایط فنی و حرفه‌ای ضروری به نظر می‌رسد، از لحاظ بازار رسمیت و پذیرش یافته است. به لحاظ سازماندهی خاصی که این انفکاک تجاری و بازاری به مجموع فعالیتهای متنوع اما وابسته به هم صیادی در سطح منطقه تحمیل کرده است. در اینجا هر گروه فعالیت معادل یک حرفه (صنف) و صاحبان مشاغل هر حرفه معادل گردانندگان یک کارگاه تصور شده‌اند. این روش در مورد برخی فعالیتها که کاملاً در خدمت بازار قرار گرفته است قابل انطباق‌تر است. اما انطباق آن در مورد برخی فعالیتها که هنوز بطور کامل از شرایط تولید خانگی برای رفع نیازهای خانوادگی خارج نشده‌اند، دشوارتر و در واقع غیر عملی‌تر است.

صنایع سنتی تولید ابزار صید

به لحاظ آنکه ابزار صید در منطقه فقط تور است ، صنایع سنتی تولید ابزار منحصر به توربافی در سطح منطقه است . البته در منطقه در موارد معدودی از قلاب برای صید بویژه صید از روی ساحل استفاده می‌کنند ، اما این قلابها کلاً وارداتی است و در داخل منطقه ساخته نمی‌شود . استفاده از گرگور نیز در منطقه اساساً رایج نیست.

توربافی

توربافی دستی و سنتی در نوار ساحلی استان حرفه‌ای بسیار قدیمی است که در گذشته عمومیت بسیار داشته ولی امروز بدلیل سهولت دسترسی به انواع تورهای کارخانه‌ای به مقدار قابل ملاحظه‌ای از گستردگی دامنه رواج آن کاسته شده است . بطور کلی در نوار ساحلی دریای عمان یعنی بخشی از ساحل استان هرمزگان و سرتاسر ساحل استان سیستان و بلوچستان کار بافتن تور به شکل فردی و خانگی هنوز کمابیش به چشم می‌خورد. برحسب تعداد چشم‌های موجود در تور ، هفت نوع تور در منطقه تشخیص داده میشود شامل : تور دوازدهمی ، تور یازدهمی ، تور دهی ، تور نهی ، تور هشتی ، تور هفتی ، تور ششی .

صنایع سنتی غذایی و تبدیل تولیدات دریایی

صنایع سنتی تولیدات خوراکی و تبدیل تولیدات دریایی در منطقه مشتمل بر نمک سودکردن ماهی (به منظور جلوگیری از فساد استفاده از ماهی مازاد بر مصرف و فروش نرفته) و تهیه روغن کوسه است. بدلیل آنکه نمک سودکردن ماهی مستلزم استفاده از مقادیر زیاد نمک است و نیز به لحاظ نمک را در سطح منطقه از آب دریا تهیه می‌کنند ، کار تهیه نمک نیز جزء گروه صنایع سنتی تولیدات خوراکی طبقه بندی شده است. ایجاد واحدهای پودر ماهی جهت استفاده هر چه اقتصادی تر از ضایعات ماهی و حذف ارزبری این محصول که برای تأمین نیازهای داخلی الزامی است ، همین طور استحصال روغن ماهی ، پوست کوسه ماهی ، فرآوردهای گوشتی از ماهی کارخانجات کنسرو ماهی و بسته‌بندی محصولات دریایی و غیره از اهداف عمده و اساسی در جهت نیل به خودکفایی هر چه

بیشتر کشور اسلامیان است.

آمار شناورهای صیادی در مناطق دهگانه درکنار دریای عمان و زابل در استان

در منطقه شیلاتی گواتر در فاصله سالهای ۶۴ تا نیمه اول سال ۱۳۷۱، در مجموع یک افزایش نسبی در تعداد سه نوع شناور ۲۰ تا ۱۵ فوتی، ۴۰ تا ۲۰ فوتی و ۶۰ تا ۴۰ فوتی مشاهده میشود. در منطقه پسابندر به جز در فاصله بین سالهای ۷۱ - ۷۰ که یک کاهش در تعداد شناورها دیده میشود، در مجموع از سال ۶۰ تا نیمه اول سال ۷۱، افزایش در تعداد شناورها دیده میشود. در منطقه چابهار اوج تعداد شناور در سال ۶۹ به چشم میخورد (۹۰ شناور) و نیز به طبع بیشترین تعداد صیاد را می‌توانیم در همین سال مشاهده نمایم و در مناطق رمین، بریس، طیس، تنگ و کنارک یک افزایش نسبی خوب در تمام فاصله زمانی بین سالهای ۶۰ تا نیمه اول ۷۱ به چشم میخورد و نیز تعداد صیادان نیز افزایش داشته است. در منطقه کنارک بیشترین تعداد شناور و بالتیجه صیاد به چشم میخورد (در مجموع) که این نشانگر مستعد بودن این منطقه برای امر صیادی و نیاز به توجه هر چه بیشتر باین منطقه در زمینه صید و صیادی و افزایش هر چه بیشتر تعداد شناور در این منطقه می‌باشد. در دو منطقه شیلاتی پزم و گالک نیز در فاصله بین سالهای ۶۹ تا ۷۰، کاهش در تعداد شناور به چشم می‌خورد اما در مجموع تعداد شناور در این دو منطقه نیز با توجه هر چه بیشتر به امر صیادی از سال ۶۰ به بعد رو به بهبود بوده است. در شهرستان زابل آمار صیادی دقیقی در دسترس نیست، جمع تعداد صیادان ۸۳۰ نفر است اما آمار مربوط به تعداد شناورها از دقت زیادی برخوردار نمی‌باشد.

مجموع تعداد شناور و نیز صیادان در کل استان سیستان و بلوچستان نیز نشان می‌دهد که این تعداد از سال ۶۰ تا نیمه اول ۷۱ افزایش نسبتاً خوبی داشته است.

آمار انواع ماهی تحویل شده به اداره کل شیلات استان در سالهای ۶۲ الی ۷۰

آمار انواع ماهی تحویل شده به اداره کل شیلات استان سیستان و بلوچستان در طی سالهای ۶۲ الی ۷۰ در مجموع از یک پراکندگی و تغییرات زیادی برخوردار میباشد و بحث پیرامون کاهش یا افزایش کلی در فاصله سالهای ۶۲ الی ۷۰ چندان دقیق نخواهد بود. (جدول ضمیمه الف)

آمار شناورهای صیادی به تفکیک نوع شناور و ظرفیت کل طبق آمار پایان سال ۱۳۷۲

آمار شناورهای صیادی (انواع شناورهای لنج، حبر و غیره) در مناطق دهگانه صیادی استان بر طبق آمار پایان سال ۷۰ نشان می‌دهد که با توجه به تعداد شناورها، بیشترین میزان صید به منطقه صیادی کنارک تعلق می‌گیرد در این منطقه قسمت اعظم ماهی صید شده توسط لنج بدست می‌آید (بیشتر از نصف کل ماهی استحصال شده) هم چنین طبق آمار موجود، بیشترین میزان صید نیز متعلق به شناورهای لنج می‌باشد (در مجموع کل مناطق) (جدول ضمیمه ب)

آمار یخسازیهای فعال در استان سیستان و بلوچستان

آمار مربوط به یخ سازیهای فعال در استان سیستان و بلوچستان نشان می‌دهد که یخسازیهای شیلات چابهار از بیشترین تعداد نیروی انسانی برخوردار است و از لحاظ متوسط تولید، یخسازیهای کنارک و یخسازیهای کنارک و یخسازیهای ساحل (در چابهار) بیشترین مقدار را به خود اختصاص داده است. از نظر شیوه مالکیت نیز بجز یخسازیهای چابهار، بقیه یخسازیهای دو صورت خصوصی و دولتی اداره می‌شود و شیوه مالکیت انفرادی مشاهده نمی‌شود. (جدول ضمیمه ج)

تحلیل آماری تعداد صیادان، تعداد شناورها و میزان صید در طی سالهای ۶۰ الی ۷۳

آمار مربوط به تعداد صیادان، تعداد شناورها و میزان صید در فاصله بین سالهای ۶۰ الی ۷۳ در مجموع از یک افزایش چشمگیری برخوردار است. این امر نشان دهنده توجه هر چه بیشتر دولت به امر صیادی و اعمال مدیریت صحیح در زمینه صید و صیادی می‌باشد. تعداد صیادان از ۱۰۰۰ نفر در سال ۶۰ به ۱۰۳۰۰ نفر در سال ۷۳ رسیده است که ۱۰/۳ برابر افزایش نشان می‌دهد. تعداد شناورهای لنج از ۶ فروند در سال ۶۰ به ۴۰۰ فروند در سال ۷۳ رسیده است که افزایشی به میزان ۶۶/۷ برابر را بیان می‌نماید. آمار مربوط به تعداد سایر شناورها در سال ۶۰، ۲۹۴ فروند و در سال ۷۳، ۱۱۰۰ فروند می‌باشد که ۳/۷۴ برابر شده است. همچنین تعداد کل شناورها نیز از سال ۶۰ تا ۷۳، پنج برابر شده است (از ۳۰۰ فروند به ۱۵۰۰ فروند رسیده است).

میزان صید در سال ۶۰ بطور متوسط دو هزار تن در سال برآورد شده است که این میزان در سال ۷۳ به رقم چهل و شش هزار تن رسیده و بیانگر افزایش به میزان ۲۳ برابر می‌باشد.

(جدول ضمیمه د)

نتیجه گیری

از مطالب بیان شده کاملاً مشخص است که این قطب صیادی کشور پهناور ایران اسلامی از استعداد شگرفی در جهت استحصال انواع ماهی و بالتجبه فرآورده های شیلاتی و تهیه کنسرو ماهی برخوردار است اما متأسفانه دلایل عدیده ای چون کمبود تعداد یخسازها در سطح منطقه ، کمبود تعداد کارخانه فعال تولید کنسرو ماهی در منطقه با توجه به اهمیت فوق العاده صنایع تبدیلی در اقتصاد کشور ، ناکافی بودن تعداد لنج و شناور جهت استحصال ماهی از دریا و مشکلات مربوط به تهیه آب شیرین و غیره سبب گردیده است که این نوار ساحلی پهناور و بسیار پر اهمیت ، نتواند نقش اصلی و اساسی خود را در جهت بالا بردن توان اقتصادی کشور نشان دهد. به امید روزی که شیلات نیز صنعتی باشد که سهم شایسته خود را در اقتصاد غیر نفتی ایران اسلامی بخوبی ایفاء نماید . در اینجا جمله ای را از زبان مدیر عامل شرکت شیلات در سال ۱۳۴۱ بازگو میکنم که بر بهره برداری از ذخایر جنوب به جای ماهیان دریای خزر تأکید می ورزند. وی گفته بود : «شیلات خلیج فارس میتواند به اندازه درآمد نفت برای ایران سود داشته باشد» این جمله پر معنا میتواند هر ایرانی نیک اندیش را به تفکر وادارد.

راهبردها و پیشنهادات

- ۱- افزایش هر چه بیشتر تعداد یخسازها خصوصاً در دو منطقه کنارک و چابهار
- ۲- بار ماهی در منطقه کم است و باید مدیریت صحیح اعمال گردد.
- ۳- استخرها در سیستان بدلیل باد و تخریب شدن ، برخلاف سایر استخرهای مناطق صیادی شمالی - جنوبی نیستند و لذا باید بصورت عمیق تر دایر گردند.
- ۴- دیواره ها سه متر باید باشند چون در زمستان که آب بیشتر است ، ذخیره شود و در فصول دیگر دچار کمبود آب نشویم.
- ۵- افزایش هر چه بیشتر تعداد کارخانه های تولیدی کنسرو ماهی و محصولات شیلاتی جهت صدور محصولات تبدیلی کشور به خارج از کشور .
- ۶- متنوع تر و کارآمدتر شدن تاسیسات عمل آوری ماهی در نوار ساحلی استان.
- ۷- حمایت بیشتر دولت از صیادان و تضمین خرید صید جهت افزایش توان اقتصادی آنها.

جدول ضمیمه (۱۱) - امار انواع مصلی تحول شده (تن) به اداره کل شیلات استان سیستان و بلوچستان در سالهای ۶۲ الی ۷۰ سالهای ۷۲ و ۶۳ و ۶۴ و ۶۵ و ۶۶ و ۶۷ و ۶۸ و ۶۹ و ۷۰ و ۷۱ و ۷۲ و ۷۳ و ۷۴ و ۷۵ و ۷۶ و ۷۷ و ۷۸ و ۷۹ و ۸۰

ردیف	سال تحول صید	سال ۶۲	سال ۶۳	سال ۶۴	سال ۶۵	سال ۶۶	سال ۶۷	سال ۶۸	سال ۶۹	سال ۷۰
-۱	منطقه صید چابهار	۲۱۷/۵۱۸	۷۵۸/۶۲۷	۱۹۸/۲۰۳	۳۵۱/۳۵۱	۱۰/۲۸۸	۲۳۹/۵۷۱	۱/۳۳۹/۵۳۷	۱/۷۳۴/۰۲۵	۱/۰۱۰/۱۹۳
-۲	طیس	۲۵/۹۱۷	۹۲/۳۲۴	۹۶/۲۱۵	۹۶/۹۰۶	۳۲/۳۸۷	۶۸/۹۵۳	۳۱/۸۵۹	۴۰/۶۳۶	۱۳۳/۵۷۵
-۳	رمین	۲۳۳/۴۶۴	۲۳۲/۵۳۹	۵۰/۹۹۹	۲۴۴/۶۰۸	۱۴۸/۰۳۱	۱۱۴/۲۷۷	۲۲۶/۰۳۲	۲۸۹/۰۲۶	۲۴۰/۶۱۹
-۴	بریس	۳۲۷/۸۰۸	۳۹۲/۲۰۶	۴۹۱/۰۲۰	۵۲۴/۳۶۰	۵۴۲/۰۰۷	۵۲۰/۰۸۳	۷۲۶/۰۰۶	۸۲۴/۷۳۴	۸۴۰/۹۰۵
-۵	پساندر	۲۵۸/۰۹۰	۲۱۴/۲۳۴	۶۲۲/۹۳۳	۴۰/۵/۵۸۳	۲۷۹/۵۶۲	۲۳۳/۵۸۲	۱۱۷/۵۵۹	۲۹۵/۰۸۳	۲۹۱/۴۲۵
-۶	گواتر	---	---	۳۷/۱۸۳	۱۷۴/۸۰۵	۹۲/۲۶۴	۵۲/۹۶۹	۴/۰۱۲	---	---
-۷	کناری	۷۹۰/۹۴۰	۷۷۲/۰۷۱	۵۱۱/۵۵۵	۱۴۲/۲۸۷	۴۳۸/۵۲۷	۶۱۵/۶۳۴	۹۶/۰۱۰	۵۱۹/۵۸۶	۶۶۳/۱۳۹
-۸	پزم	۸۵۳/۸۹۱	۷۵۲/۶۸۸	۵۶۹/۵۵۲	۲۵۹/۸۴۷	۲۶۵/۰۵۸	۱۷۳/۹۷۰	۲۹۸/۵۲۵	۴۰۸/۲۸۱	۵۲۹/۰۳۲
-۹	تنگ و گانگی	۵۱/۰۹۷	۲۵۹/۰۵۸	۲۷۹/۵۸۸	۱۷۴/۴۰۲	۲۱۴/۲۰۹	۱۲۸/۰۸۶	۷۷۸/۴۱۱	۱۴۲/۴۴۹	۳۳۵/۲۶۱
	جمع	۷۵۸/۷۰۵	۹۶۷/۸۷۳	۲/۱۶۸	۳۴۶/۷۴۴	۵۴۷/۰۲۷	۷۵۴/۰۷۵	۴/۳۸۲/۹۵۱	۴/۲۹۳/۸۲۰	۴/۰۵۲/۱۴۹

جدول ضمیمه (ج) - آمار یخسازها فعال در منطقه بلوچستان

نام	محل استقرار (شهرستان)	سال شروع بهره برداری	متوسط نیروی انسانی (نفر)	متوسط تولید (تن)	شیوه مالکیت			
					خصوصی	دولتی	انفرادی	تعاونی
یخسازي کنارک	کنارک	۶۲	۳	۴۰	x			دادرحیم کرک
یخسازي شیلات بندر کنارک	کنارک	۶۲	۷	۲۵		x		شیلات
یخسازي شیلات زاهدان	زاهدان	۶۰	۶	۳۰		x		شیلات
یخسازي شیلات چابهار	چابهار	۶۰	۱۰	۳۰		x		شیلات
یخسازي بزم	بزم	۶۶	۳	۱۰	x			حاج عثمان دریانورد
یخسازي ساحل	چابهار	۶۵	۷	۴۰				تعاونی
یخسازي شهرداری	چابهار	۵۷	۲	۱۰		x		شیلات
جمع				۱۸۵				

جدول ضمیمه (د) - بررسی میزان پیشرفت آماری تعداد صیادان . تعداد شناورها و میزان صید در فاصله

سالهای ۷۳ - ۶۰

سال	تعداد صیادان (نفر)	تعداد شناور لنج (فروند)	تعداد سایر شناورها (فروند)	تعداد کل شناورها (فروند)	میزان صید (هزار تن)
۱۳۶۰	۱۰۰۰	۶	۲۹۴	۳۰۰	۲
۱۳۷۳	۱۰۳۰۰	۴۰۰	۱۱۰۰	۱۵۰۰	۴۶
میزان افزایش	۱۰/۳ برابر	۶۶/۷ برابر	۳/۷۴ برابر	۵ برابر	۲۳ برابر

منابع مورد استفاده:

- ۱ - جهاد سازندگی استان س و ب . آمارنامه‌های شیلتنی ۷۲ - ۱۳۶۲
- ۲ - دامدار . مجله شماره ۵۴ و ۵۵ - ۱۳۷۴
- ۳ - کشاورز . نشریه شماره ۱۸۷ - ۱۳۷۴
- ۴ - دامدار . مجله شماره ۵۶ د و ۵۷ - ۱۳۷۴
- ۵ - بزرگر . نشریه شماره ۷۱۰ - ۱۳۷۴
- ۶ - کشاورز . نشریه شماره ۱۹۰ - ۱۳۷۴